

sømand, der har forrettet tjeneste på samme skib eller på skibe tilhørende samme reder i en vis tid, uanset hvad der er bestemt i tjenesteaftalen, kan opsige tjenesteforholdet til fratræden i enhver havn, som skibet anløber, bortset fra fremmede havne, der ikke anløbes for losning, lastning eller oplægning. Efter sømandslovens § 15 (som ændret ved 1964-loven) er kvalifikationstiden 1 år. Forslaget om nedsættelse til 9 måneder må i første række ses på baggrund af forslaget i udkastets § 8 om en nedsættelse af optjeningstiden for erhvervelse af ret til fri hjemrejse, men nedsættelsen er efter kommissionens opfattelse også rimelig med henblik på de sømænd, der ikke kan opnå ret til fri hjemrejse. Den norske komité har i sin delbetænkning III af 11/9 1970 også foreslået en 9 måneders frist. Det samme gælder § 7 i det svenske udkast.

Direkte finder bestemmelsen kun anvendelse på menige søfarende, men efter § 35, stk. 1, jfr. stk. 4, gælder bestemmelsen også skibsofficererne. Bestemmelsen finder derimod efter § 43, nr. 3 kun anvendelse på skibstøreres tjenesteaftaler, hvis ikke andet er aftalt. For den rederiansatte sømand indebærer bestemmelsen en adgang til at bringe rederiansættelsen som sådan til ophør, når de fastsatte betingelser er opfyldt.

I lighed med de øvrige nordiske udkast fastsættes det udtrykkeligt, at også den på forskellige skibe tilhørende samme reder ansatte sømand er omfattet af bestemmelsen. Den omstændighed, at en sømand inden for 9 måneder skifter tjenestested fra et skib til et andet samme reder tilhørende skib, vil således som hidtil ikke i sig selv virke afbrydende på fristen.

Fristen regnes fra den dag, sømanden tiltræder tjenesten, jfr. § 3, stk. 3, sidste pkt. Ved successiv tjeneste på flere af rederens skibe løber perioden fra tiltrædelsen af tjenesten på det skib, hvor sømanden først er tjenstgørende.

Da bestemmelsen finder anvendelse uden hensyn til, hvad der er bestemt i aftalen, herunder også hvad der er aftalt om fratrædelsesstedet, har man fundet det overflødigt at gentage bemærkningen i sømandslovens § 15 om, at bestemmelsen finder anvendelse uden hensyn til, hvad der i den fravigelige bestemmelse i lovens § 13 (udkastets § 6, stk. 1) er bestemt om dansk fratrædelseshavn.

Der er imidlertid en snæver forbindelse mellem udkastets § 7 og § 6, navnlig for de af § 6, stk. 1 omfattede søfarende. § 7 sikrer især imod, at forhyringsaftalen i de tilfælde, hvor rederens dispositioner medfører, at skibet sjældent eller aldrig kommer til dansk havn, kommer til at virke som en langvarig bundethed af en sømand i kraft af bestemmelsen

i § 6, stk. 1 om dansk havn som eneste lovlige fratrædelsessted.

Ifølge sømandslovens § 15 er opsigelsesvarslet det i lovens § 13, stk. 3 nævnte varsel, d. v. s. 7 dage for de menige sømænd og 3 måneder for skibsofficererne. Bestemmelsen er ifølge A. O. Baches Kommentar (s. 126) af handelsministeriet blevet fortolket således, at sømanden må respektere et aftalt længere varsel. Er omvendt aftalt et kortere varsel, må lovens varsel 7 dage (3 måneder) benyttes. Efter kommissionens forslag skal sømanden opsige med det aftalte varsel, medmindre dette overstiger 1 måned (for skibsofficerer 3 måneder, jfr. § 35, stk. 4), idet opsigelse i så fald kan ske med 1 måneders varsel (for skibsofficerer 3 måneders varsel). Rederen kan herved sikre sig en rimelig tid til at skaffe en afløser, medens på den anden side sømanden — i relation til opsigelsesretten efter § 7 — ikke, uanset hvad der er aftalt, vil være pligtig at iagttage et længere opsigelsesvarsel end 1 måned (for skibsofficerer 3 måneder).

Efter § 7, stk. 2 kan sømanden skriftligt samtykke i, at en ny frist på indtil 9 måneder kan begynde at løbe. Bestemmelsen i sømandslovens § 15 om, at samtykke kun kan gives ved ny mønstring, foreslås erstattet af en klarere og enklere regel om, at samtykke ikke kan gives tidligere end efter 8 måneders tjeneste.

A. C. Hansen, Mols Sørensen og Udby-Hansen har kun kunnet tiltræde udkastet til § 7 som led i en udvikling, der snarest bør føre til, at fristen på 9 måneder nedsættes til 6 måneder. Disse medlemmer har endvidere ved deres tilslutning til §§ 7 og 8 lagt afgørende vægt på, at muligheden for fri hjemrejse i intervallet mellem 6 måneder i § 8 og 9 måneder i § 7 kommer ikke alene skibsofficererne, men i samme omfang de menige søfarende til gode.

Et mindretal (Fønsskov og Arne Jensen) finder, at de i udkastets stk. 1 og 2 nævnte frister på 9 måneder bør være på 6 måneder, samt at fristen på 8 måneder i stk. 2 bør være på 5 måneder.

Til § 8.

Fri hjemrejse efter en vis tids tjeneste.

Vil en dansk sømand, der har hjemsted her i riget, og som fratræder sin tjeneste i udlandet, rejse til hjemstedet, skal staten og rederen efter sømandslovens § 26 hver betale halvdelen af udgifterne ved rejsen med underhold, såfremt sømanden uden afbrydelse har været i tjenesten i 1 år, forudsat at sømanden ikke i løbet af de sidste 6 måneder har haft adgang til at fratræde i dansk havn. Sømanden er dog pligtig at fortsætte i tjenesten i indtil 3 må-